



Sokołowsko

Luftkurort

12/D/20

W roku 1853 do wsi Görbersdorf koło Waldenburga sprowadził się z Berlina początkujący lekarz Hermann Brehmer, wcześniej wykształcony w Breslau na matematyka, astronoma i przyrodnika. Od swojej szwagierki, hrabiny Marii von Colomb zakupił tu teren i postanowił kontynuować jej nieudane przedsięwzięcie uzdrowiskowe (wodolecznictwo metodą Vincenza Priessnitz). Miał pomysł by leczyć tu gruźlicę płuc – chorobę uznawaną wtedy za nieuleczalną. Jego metoda, oparta na wodolecznictwie (znaną już i uznaną metodę Priessnitz sam rozwinął), diecie oraz klimacie, okazała się bardzo skuteczna w leczeniu choroby w początkowej fazie. Brehmer miał wizję odważną (większość uznawała ją za szaloną). Poza sanatorium większość swej posiadłości zagospodarował jako park i szybko zaczął wyposażać w przeróżne urządzenia służące nie tylko samemu leczeniu ale i uatrakcyjnieniu pobytu. A pobyt w uzdrowisku dla gruźlików trwał od 4 miesięcy do kilku lat. Podstawą było powietrze – rześkie, górskie. Na powietrzu pacjenci spędzali większość czasu, w ruchu lub w spoczynku. Powstawały specjalne budowle służące do zażywania świeżego powietrza przy niesprzyjającej pogodzie – przy wielu sanatoriach leżakownie a przy pensjonatach werandy. Wytyczono wiele kilometrów alejek i ścieżek po górskich stokach aby kuracjusze mieli gdzie spacerować. A trasy spacerów precyzyjnie przepisywano. Brehmer osiągnął sukces zawodowy a wieść o tym szybko się rozniósła po Europie. Jego zakład leczniczy szybko rozwijał się i przyciągał coraz liczniejszych kuracjuszy. Z czasem pojawili się naśladowcy, którzy w Görbersdorfie zbudowali własne sanatoria dla gruźlików i pensjonaty. Szybko rozwijała się cała miejscowość, która w zasadzie przekształciła się w jedno wielkie sanatorium, połowę mieszkańców stanowili kuracjusze a prawie cała druga połowa pracowała na ich rzecz.

Jednym z bardziej znanych pacjentów Brehmera (po wyleczeniu pozostał on w Görbersdorfie jako jego asystent) był Polak Alfred Sokołowski, na którego cześć Görbersdorf po 2. wojnie światowej nazwano Sokołowskiem. Z czasem zmieniły się metody leczenia gruźlicy i klimat zastąpiono antybiotykami. Zaczęły wtedy znikać zbędne już leżakownie i werandy (na szczęście nie wszystkie). Zamiast gruźlicy w uzdrowisku zaczęto specjalizować się w chorobach górnych dróg oddechowych.

Historia leczenia chorób układu oddechowego w Görbersdorfie a później w Sokołowsku trwała 160 lat. Coś materialnego jeszcze po niej pozostało i warto to obejrzeć!

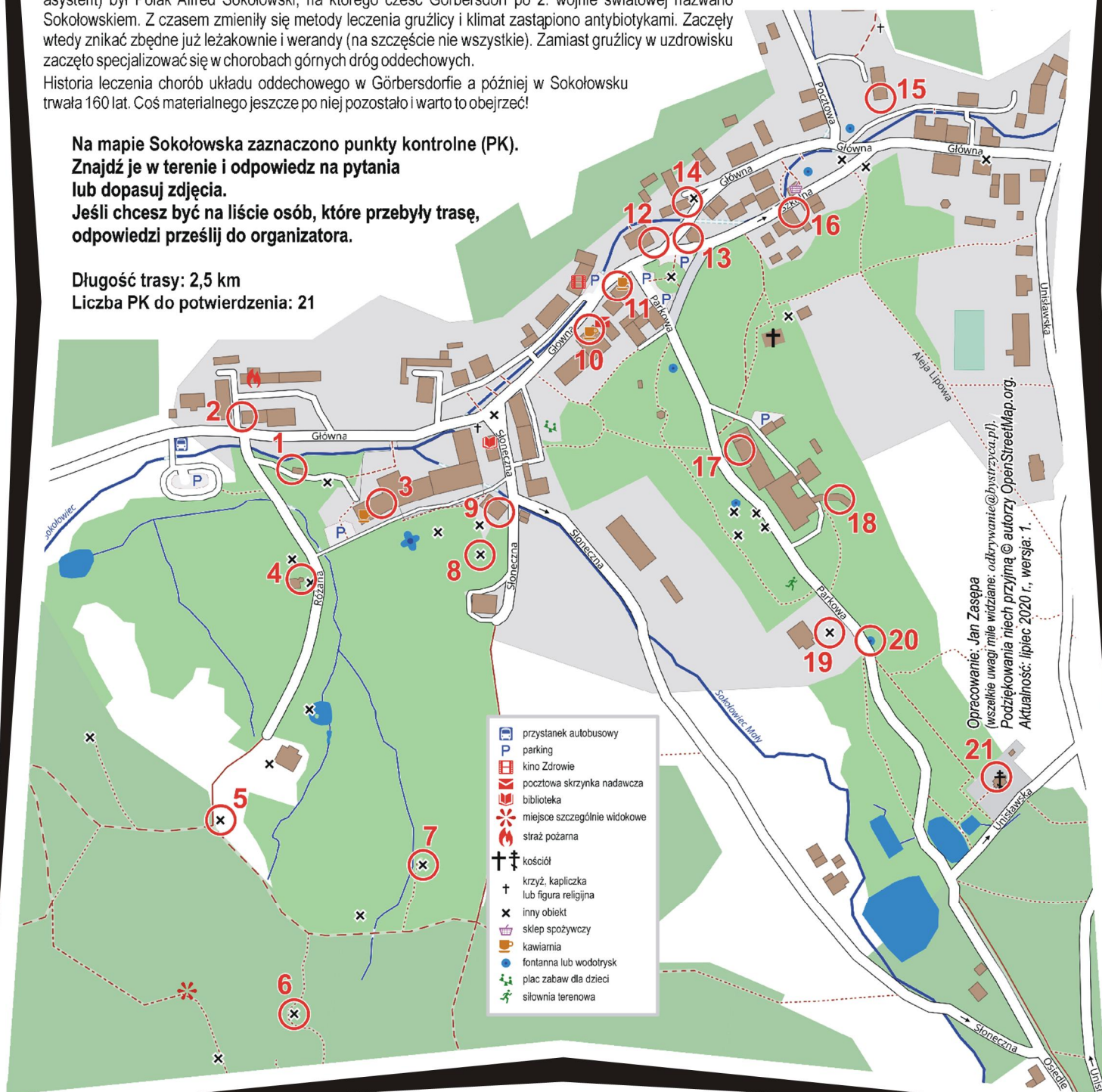
Na mapie Sokołowska zaznaczono punkty kontrolne (PK).

Znajdź je w terenie i odpowiedz na pytania lub dopasuj zdjęcia.

Jeśli chcesz być na liście osób, które przebyły trasę, odpowiedzi prześlij do organizatora.

Długość trasy: 2,5 km

Liczba PK do potwierdzenia: 21



Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (12/D/20)

PK	miejsce pytanie
1	Kostnica sanatorium doktora Hermanna Brehmera (zbud. w 1880 r.), od strony Sokołowca opisana nazwami, jakimi określano w różnych językach gruźlicę płuc lub inne nieuleczalne dawniej choroby, na które umierali tutejsi pacjenci. Te napisy to ślad po pierwszym festiwalu sztuki efemerycznej „Konteksty”, który odbył się w Sokołowsku w roku 2011 (Anka Leśniak: WHITE PLAGUE). Dopasuj zdjęcie.
2	Budynki gospodarcze należące do sanatorium H. Brehmera (stajnie, obory, chlewy) były murowane, a ich posadzki wykonane z ozdobnych kamieni, z cegły lub z cementu, wyposażone były w ciepłą i zimną wodę, a w zimie były ogrzewane. To był folwark „Molkerei” („Mleczarnia”) z poł. XIX w. Wieżyczki wykuszy okiennych ma podobne do „Białego Domu” (PK 9). Dopasuj zdjęcie.
3	Dawne sanatorium H. Brehmera zwane przez wielu „Zamkiem” jest od roku 2007 podnoszone z ruiny przez Fundację Sztuki Współczesnej In Situ, która tworzy w nim Międzynarodowe Laboratorium Kultury. Część pomieszczeń jest już udostępniona i stanowi salę wystawową. Jaka data widnieje na chorągiewce wiatrowskazu na wieży przy tarasie widokowym?
4	Budynek „Obserwatorium”, zaprojektowany przez Edwina Opplera, który w latach 60. i 70. XIX w. był autorem projektów gmachu sanatorium H. Brehmera oraz kilku pensjonatów w Görbersdorfie. W miejscu obecnego dachu pierwotnie znajdował się taras widokowy a wieżyczka była pozbawiona hełmu, przez co jeszcze bardziej niż dziś budynek ten sprawiał wrażenie romantycznego zameczku. Dopasuj zdjęcie.
5	Dawna Świątynia Humboldta, zbud. w l. 60. XIX w. Jej pierwotny fundament obecnie jest już tylko bunkrem wodnym. Od drugiej edycji festiwalu „Konteksty” (czyli od roku 2012) stoi tu „Łódź postępu” (autor: Zbigniew Warpechowski). Alexander von Humboldt (1769-1859) – przyrodnik i geograf, jeden z głównych sponsorów sanatorium H. Brehmera. Ile stopni jest we wschodnim ciągu schodów?
6	Dawny pawilon Flüggego, zbud. w l. 70. XIX w. Z niego również pozostał tylko fundament – dziś już tylko bunkier wodny. Zbiornik ten zasiliał pierwotnie parkowe fontanny i sanatoryjną klimatyzację. Carl Flügge (1847-1923) – bakteriolog, higienista, współpracownik H. Brehmera i autor artykułów naukowych poświęconych metodzie leczenia gruźlicy zwanej „Brehmerowską” lub „Görbersdorfską” oraz samemu zakładowi leczniczemu H. Brehmera. Ile zabiegowych (trójkątnych) stopni prowadzi w dół z poziomu tarasu do wejścia do bunkra wodnego?
7	Grota Hermana – romantyczna budowla parkowa mająca uatrakcyjnić pobyt w uzdrowisku, nazwana przez Hermanna Brehmera własnym imieniem na własną pamiątkę. Ze skał wapiennych przywiezionych z głębi Niemiec oraz z tufów wulkanicznych przywiezionych z Sycylii uformowano budowlę, we wnętrzu której można było wędrować korytarzami imitującymi jaskinię. Oświetlenie (świeczki) było skąpe a w świetlikach umieszczono barwne witraże. Tuż obok grotty stał pawilon parkowy zwany „Samotnią Gertrudy”. Obecnie grotta jest w ruinie a pawilon przeminął właściwie bez śladu. Po zachodniej stronie strugi, nieco powyżej grotty, można odnaleźć wielką ruinę murowanych leśnych łaźni (Wald-Dusche). Dopasuj zdjęcie.
8	Ostatnia latarnia parkowa pamiętająca Görbersdorf. Dopasuj zdjęcie.
9	„Weisses Haus” („Biały Dom”), zbudowany ok. 1878 r., jeden z obiektów zakładu leczniczego H. Brehmera. Obecnie budynek mieszkalny. Dopasuj zdjęcie.
10	Dawniej jeden z budynków sanatoryjnych dr. Hansa Weickera (ul. Główna 25). Kiedyś posiadał balkony, na parterze mieściła się cukiernia a obecnie jest tu kawiarenka. Dopasuj zdjęcie.
11	Dawny pensjonat „Tannenberg” (ul. Główna 23), zbud. ok. 1910 r. Nadal posiada werandy. Gablota z nazwą stacji kolejowej „MEZIMĚSTÍ” należy do klubokawiarni „Palmiarnia”. Dopasuj zdjęcie.
12	Dawna „Villa Barbara” – jeden z budynków sanatorium H. Weickera (ul. Główna 34). Dziś „Krokus”. Nadal posiada wielkie werandy, a z tyłu malowniczą kładeczkę. Dopasuj zdjęcie.
13	Dawna „Villa Krauss” lub „Urbanhaus” (ul. Szkolna 8). Dopasuj zdjęcie.
14	Dawna kawiarnia „Dreimädelhaus” („Dom Trzech Panien”), później apteka sanatoryjna. Obecnie budynek mieszkalny (ul. Główna 32). Dopasuj zdjęcie.
15	Dawny pawilon „Górnik” (ul. Główna 22), wcześniej „Storchberg” (taką samą nazwę nosił Stożek Wielki, na który okoliczni mieszkańcy nadal mówią „Bocianka”) – jeden z budynków żeńskich sanatorium H. Weickera. Werandy dobudowano doń w l. 20. XX w. Dopasuj zdjęcie.
16	Dawna szkoła powszechna. Uczęszczały do niej dzieci miejscowe i zamieszkałe w Görbersdorfie czasowo w związku z pobytem w sanatorium, do którego przyjeżdżały nawet całe rodziny. Jaki rok budowy szkoły widoczny jest na ścianie?
17	Dawne sanatorium dr. Theodora Römlera – obecnie Dolnośląski Ośrodek Opieki Międzypokoleniowej „Biały Orzeł”. Tu do końca roku 2013 leczono choroby górnych dróg oddechowych. Gruźlica płuc i choroby układu oddechowego to dla Sokołowska już tylko historia. Dopasuj zdjęcie.
18	Leżakowania przy dawnym sanatorium T. Römlera. Ostatni taki obiekt nie rozebrany (podobnych było w Görbersdorfie kilkanaście). Ile ozdobnych balustrad jest na piętrze?
19	Rzeźba parkowa przed „Domem św. Elżbiety” (pierwotnie budynek sanatorium T. Römlera a w czasach polskich żłobek i przedszkole). Jak nazywa się grecka bogini zdrowia?
20	Dawny wodotrysk „Leśne Źródło”. Dopasuj zdjęcie.
21	Druga po Hamburgu cerkiew prawosławna na terenie przedwojennych Niemiec, wzniesiona w parku T. Römlera w roku 1901 dla coraz liczniej przybywających do Görbersdorfu kuracjuszy prawosławnych. Do lat 30. XX w. działała tu parafia, później budynek służył jako prywatny domek letniskowy, magazyn a od roku 1996 znów jest świątynią parafialną. Dopasuj zdjęcie.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (12/D/20)



Odpowiedzi należy przesłać na e-mail: poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłający wyraża zgodę na publikację na liście osób, które przebyły trasę TRInO na stronie internetowej <http://trino.pttk.pl/>.